

Kuntainfran yhteisrakentamisen edistäminen — Yhteinen tahtotila ja toimenpideohjelma

31.10.2019 KEHTO-foorumi Turussa

KEHTO-foorumi

Elisa, DNA, Telia, Finnet-Liitto

Traficom ja LVM

VVY, Kuntaliitto, FiCom ja Energiateollisuus

Yhteisrakentamisen verkostohanke

- 3 työpajan ketju

Tavoite lisätä ymmärrystä eri osapuolten prosesseista ja lisätä vuoropuhelua osapuolten kesken.

Yhteistyö avainasemassa

- Yhteisrakentamishanke on **prosessi**, jonka onnistuminen perustuu ensisijaisesti tulevan työmaan toimijoiden väliseen **ennakoivaan suunnitteluun**, **aktiiviseen vuorovaikutukseen** ja **tiedonhallintaan**.

Aikataulujen, kustannusten ja tavoitteiden yhteensovittaminen

- Toimijoiden ja toimintojen erilaisten tarpeiden, menettelyjen ja tavoitteiden yhteensovittaminen haastavaa, mutta ei mahdotonta.

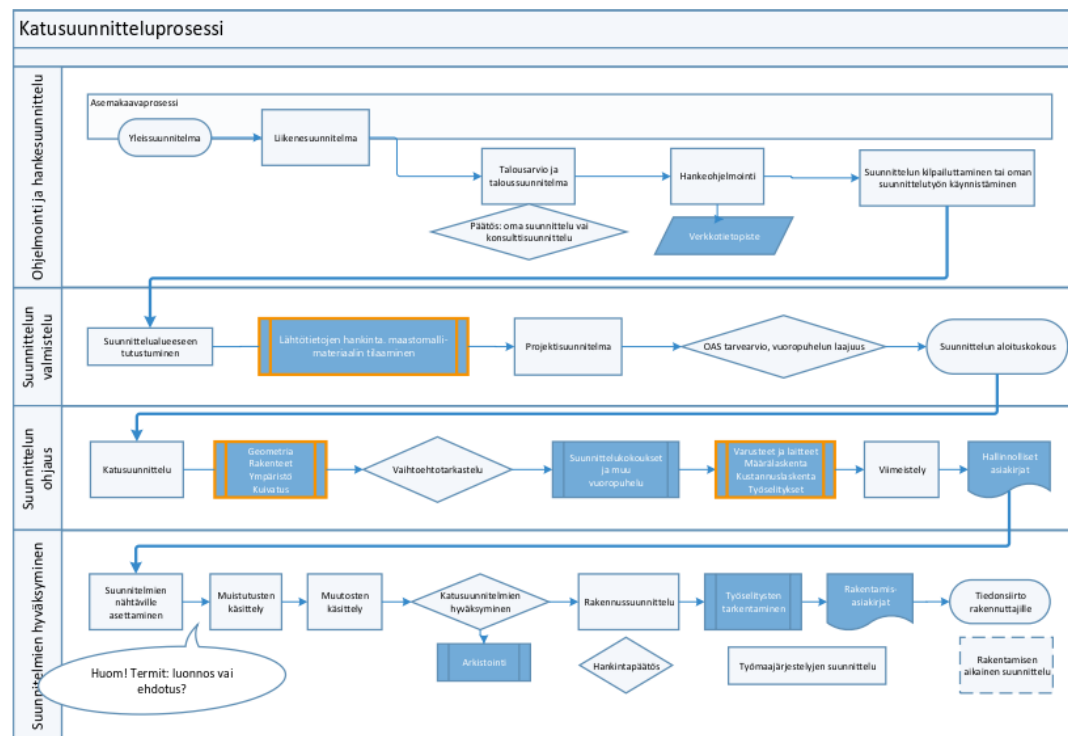
SITOWISE

Työskentelystä pääteltyä

- Keskustelu ISOsta kuvasta puuttuu, keskustelu käydään hankkeiden ja kokemusten kautta
- Kansainvälisten esimerkkien puute
  - Löydetyt kansainväliset esimerkit painottuivat lähinnä isompiin silta-, rata- ja tunnelihankkeisiin, jotka usein miten oli toteutettu allianssi- tai sitä vastaavalla urakkamuodolla.
- Prosessien mallintamisen merkitys hankkeessa
  - Valmiiden kuvausten puuttuminen
  - Myös sisäisten prosessien haasteet huomioitava mm. suunnitteluttamisen ja rakennuttamisen välillä
  - Viestintä- ja sähköverkkojen suunnittelussa eniten löydetty yhteisiä nimittäjiä ja synergioita.

Työskentelystä pääteltyä

- Yhteiset toimintamallit puuttuvat
  - Tahtotila kuitenkin olemassa yhteiseen sopimiseen
  - Kunnille mahdollisuus vahvempaan ohjaukseen yhteisrakentamisessa, lainsäädännöllinen ohjauksen kiristäminen jakoi mielipiteitä.
- Suunnittelun merkitys korostui. Keskustelu rakentamisvaiheen ympärillä jäi suppeaksi.
  - Sopimusasiat ja luvittaminen.
- Yhteisrakentamisen hyödyt/ haasteet tunnistetaan hyvin.
- Yhteisrakentamisesta syntyneistä kustannuseduista erilaisia näkemyksiä.
  - Rakennuskustannusten hinnan muodostuminen erilainen katuhankkeissa.
  - Kun toiminnan synergia on ilmeinen, esimerkiksi sähkö- ja tietoliikenneverkon rakentaminen, kustannussäästöjä tunnistettavissa helpommin.
  - Välillisten hyötyjen edunsaajaksi koetaan kunta / kaupunki.

Työskentelystä pääteltyä

- Passiivisen infra ratkaisut jäivät kokonaan pois toimenpiteiden kärjestä, vaikka keskustelu iso kaupunkien ratkaisuna kävi todella vilkkaana suunnittelun työpajassa.
- Tiedonhallinnan merkitys ja verkkotietopisteen käytön kehittäminen
- Yksittäisillä pienemmilläkin askelilla merkitystä esimerkiksi vastuutahojen /koordinaattorin nimeäminen tuotannon ohjauksellisiin kysymyksiin.
- Toimenpiteiden allokoinnissa pitää erotella paikallinen ja valtakunnallinen tekeminen
  - Vastuutahojen päättäminen mahdollisimman laajalla pohjalla.
  - Valtakunnalliseen kehittämiseen tukea myös muilta tahoilta.
  - Toimenpiteiden yhtenäistäminen, vaativa yhtälö
- **Olemassa olevien käytänteiden kehittäminen ja syventäminen.**
  - Tieto ei ole valtaa, vaan sen jakaminen

Yhteisrakentamisen haastekenttä ilmionä - hahmottelua

MITTAKAAVAN ERILAISUUS OSAPUOLTEN
KESKEN

 Eri verkkotoimijoiden investointien, rakentamistoiminnan ja yleiset toiminnan tavoitteet

 Investointien aikataulut

 Investointien kustannukset

 KUNTALAISTEN JA ELINKEINOELÄMÄN ODOTUKSET KASVAVAT

TIEDONHALLINTA JA KUSTANNUKSET

 Onnistunut toteutus

Työpajoista syntyneet ehdotukset ja niiden kärki

Yhteisrakentamisen toimenpide-ehdotukset

Toimenpide-ehdotuksia haettiin viidestä sektorista, jotka oli tunnistettu yhteisiksi nimittäjiksi työpajojen 1-2 aikana.

Toimenpide-ehdotuksia kaikkiaan noin 40 kappaletta.

3. Työpajassa haettiin realistista konsensusta toimenpiteistä, joihin kaikki voisivat sitoutua.

Kaikissa ryhmissä valitut

myös tärkeys ja kiireellisyys huomioituna

Verkko-operaattorit määrittävät yhteisrakentamisen yhteyshenkilön esim. rakentamisalueittain

- Jokaiselle kunnalle on löydyttävä yhteyshenkilö operaattoreiden suuntaan.
- Yhteyshenkilöllä oltava resurssit ja riittävästi päätösvaltaa asioista sopimiseen.

Jokainen kunta määrittää yhteisrakentamisen yhteyshenkilön.

- Hankekoordinaattorin, jos osapuolille on epäselvää investointiohjelman osapuolista ja projektipäällikkyksistä.

Eri osapuolten osallistuminen ja osallistaminen asemakaavaprosessiin

- Kohteiden tunnistaminen ja yhteinen käsittely ennen prosessin aikana
- Tukiasemaverkon ja tietoliikenneinfran isojen linjojen varmistaminen

Kahdessa ryhmässä ristiinarvioinnin jälkeen

Yhteisrakentamisen tavoitteet ja johtajuus

Yhteisrakentamiselle perustetaan **yhteinen foorumi**, jossa

- Tavoitetilan ja edistämistoimenpiteiden saavuttamista ohjataan ja seurataan
- Jossa tunnistetaan mm. että tietoliikenne on osa kansalaisten perushyödykkeitä sähkön ja veden rinnalla ja kuntien tulee mahdollistaa kaupungin tietoliikenneinfran kehittyminen.
- Tunnistetaan ja käsitellään yhteisiä kehittämistoimenpiteitä
- > *Keskustelu laajeni myös paikallisen foorumin perustamisessa, joten se on huomioitu Ideawallin kyselyssä.*

Määritetään valtakunnallinen **yhteisrakentamisen vuosikello**, johon kaikki sitoutuvat

- Vuosikello kuvastaa ajankohtia, jolloin on tiettyjä yhteisrakentamisen kriittisiä pisteitä ja kokouksia.
- Vuosikellossa on kuvattu tiedonhallinnan minimi ja aikapoikkileikkaus, jossa eri osapuolten tulee suorittaa tarvittavat toimenpiteet.

Kuntien tulee ottaa suurempi vastuu yhteisrakentamishankkeiden käynnistämisestä

- Vahvistetaan ja konkretisoidaan kaupunkien rooli päätilajina ja pääsuunnitteluttajina.

Kunnat tekevät peruskorjaustarpeiden pohjalta pitkän tähtäimen investointisuunnitelman.

- Sovitetaan yhteistyössä verkosto-operaattoreiden hankkeiden kanssa.

Kahdessa ryhmässä ristiinarvioinnin jälkeen

Uusien toimintamallien ja prosessien kehittäminen

Tehdään yhteisrakentamishankkeelle **käynnistämisen ohje**

- ❑ Mitä tulee tehdä, kun ollaan tunnistettu yhteisrakentamishanke?
- ❑ Sisältäen päätöspolun, jossa on listattuna tarvittavat päätökset, kuten kuka kutsuu aloituskokouksen, tiedonhallinnan käytännöt yms.

Tehdään yhteinen käsitekirja

- ❑ Kirjataan eri alojen termistöt ja keskeisimmät suunnittelumerkinnät ja periaatteet.
- ❑ Suunnitelmien tulkinnoissa oli haasteita, sillä periaatteet ja merkinnät poikkesivat eri aloilla.

Yhteisrakentamisen projektimallin luominen

- ❑ Yhteisesti sovittu projektisuunnitelma tai suunnittelusopimus
- ❑ Sisällytetään projektin laajuus, aikataulu, kriittinen polku, muutostenhallinnan prosessi ja riskiarviointi/-rekisteri, jotta osapuolet ymmärtävät muutosten vaikutukset toisille osapuolille.

Kaikkien KEHTO-kaupunkien tulee järjestää vuosittainen investointihankekokous.

- ❑ Osallistujat, sisältö ja ajankohta tulee määrittää uudella tavalla
- ❑ Ennakkomateriaali kokouskutsussa hyvissä ajoin
- ❑ Valitaan yhteisesti toteutettavat hankkeet
- ❑ Kokouksien järjestäminen mahdollistetaan myös etänä.

Yhteisrakentamishankkeiden seurantakokouksen perustaminen kunnittain

- ❑ Investointikokouksen lisäksi toinen kokous, jossa varmistetaan yhteisten hankkeiden eteneminen ennen rakennuskautta.
- ❑ Samalla mahdollisuus synkronoida kuntien vuosittaiset päällystysohjelmat operaattoreiden kanssa.

Yhteisten kilpailutusikäntöjen kehittäminen

- ❑ Kilpailutuksen asiakirjat määritellään yhdessä.
- ❑ Eri osapuolten tarpeet on huomioitava, esim. kaapelisiirrot.
- ❑ Tunnistetaan operaattoreiden puiteurakoitsijoiden mahdollisuudet.
- ❑ Yhteinen projektisuunnitelma tai suunnittelusopimus, jossa kaikki osapuolet sitoutuvat projektin aikatauluun ja toimintatapoihin.

Työmaakokousten kokouskäytäntöjen kehittäminen

Luodaan valtakunnalliset peruseriaatteet työmaakokouksille, johon toimijat sitoutuvat.

- ❑ Asialistat on tehtävä ajoissa etukäteen.
- ❑ Päätösvaltaisten ja asialistan vaatimien henkilöiden on oltava läsnä.

Yhteisrakentamisen portaavat 2020-2022

ESIMERKKI

Askel 1

Yhteyshenkilöiden nimeäminen yhteisrakentamishankkeiden osapuolten kesken

Kaikkien KEHTO-kaupunkien tulee järjestää vuosittainen investointihankekokous uudella tavalla.

Askel 2

Yhteisrakentamiselle perustetaan yhteinen foorumi, joka kehittää ja seuraa toimintaa.

Osallistuminen ja osallistaminen asemakaavaprosessiin.

Yhteisrakentamishankkeiden seurantakokouksen järjestäminen.

Askel 3

Askel 4

Askel 5

Ylin tavoitetaso ja sen toimenpiteet

Kun toimenpiteiden verkko on saatu kasaan, juoksutetaan ne näihin askeliin kronologiseen järjestykseen ja tavoitetila 2030 kirjoitetaan auki ottaen huomioon myös muut toimenpide-ehdotukset.

Toimenpiteitä jaettava paikalliseen ja valtakunnalliseen tasoon.

Hankkeen viimeinen ohjausryhmä pidetään 26.11.2019

12

Sitä ennen hankkeen ohjausryhmän jäsenet voivat vielä käydä kommentoimassa ja peukuttamassa hankkeita

+ Lisää idea

Yhteisrakentamisen tavoitetilä
Valitut keskeisimmät toimenpiteet - huom! sarakkeita on lisää oikealla

Yhteyshenkilö	Osallistuminen asemakaavaprosessiin	Yhteisrakentamisen Foorumi	Yhteisrakentamisen käsitteet, projektimalli ja ohjeistus	Vuosikello
Verkko-operaattorit ja kunnat määrittävät yhteisrakentamisen yhteyshenkilön. Verkko-operaattorit määrittelevät yhteisrakentamisen yhteyshenkilön rakentamisalueittain. Jokaiselle kunnalle oma yhteyshenkilö. Yhteyshenkilön ei tarvitse tietää kaikkea, vaan hän toimii tiedonkulun varmistajana ja on taho, johon toisen osapuolen edustaja voi aina ottaa yhteyttä, kun hankekohtaisia yhteyshenkilöitä ei ole vielä tiedossa. Hankekohtaiset yhteyshenkilöt sovitaan erikseen. Yhteyshenkilö tuntee yhteisrakentamisen periaatteet ja oman organisaation ja tärkeimmät hankkeet. 1 Kommentoi	Eri osapuolten osallistuminen ja osallistaminen asemakaavaprosessiin Tunnistetaan tulevat yhteiset verkostohankkeet asemakaavaprosessin aikana. Luodaan yhteinen verkostohankkeiden käsittelytapa. Luodaan yhteinen verkostohankkeiden käsittelytapa. Samalla varmistetaan mm. tukiasemaverkon ja tietoliikenneinfran isot linjaukset. 1 Kommentoi	Paikallinen yhteisrakentamisen foorumi Perustetaan paikallinen/alueellinen yhteisrakentamisen kehittämisen ja edistämisen foorumi. 2 Kommentoi	Luodaan yhteisrakentamisen projektimalli Sisällytetään projektin laajuus, aikataulu, kriittinen polku, muutostenhallinnan prosessi ja riskiarviointi/-rekisteri, jotta osapuolet ymmärtävät muutosten vaikutukset toisille osapuolille. 1 Kommentoi	Luodaan vuosikello Vuosikello kuvastaa ajankohtia, milloin on tiettyjä yhteisrakentamisen kriittisiä pisteitä ja kokouksia. Vuosikellossa on kuvattu tarvittavat vähimmäistiedot eri ajanhetkillä ja aikapötköleikkaus, jossa eri osapuolten tulee suorittaa tarvittavat toimenpiteet. 1 Kommentoi
		Valtakunnallinen foorumi Kehitetään valtakunnallisia yhteisrakentamisen toimintatapoja. Tuodaan esiin ja monistetaan hyväksi koetut käytännöt ja autetaan toistuvissa haasteissa. Järjestetään yhteisiä koulutuksia ja tapaamisia. Toimii myös jakelulistana yhteisrakentamisen asiantuntijoiden välillä. 0 Kommentoi	Luodaan yhteisrakentamisen käsittekirja Kirjataan eri alojen termistöt ja keskeisimmät suunnittelumerkinnot ja periaatteet. 0 Kommentoi	Kaikkien KEHTO-kaupunkien tulee järjestää vuosittaiset investointihankekokous. Kehitetään kuntien investointihankekokouksia. Laajennetaan kutsuista koskemaan kaikkia verkko-operaattoreita. Täsmennetään asialistoja ja ennakkovalmistelua. Varmistetaan paikalle oikeat tahot jokaiselta osapuolelta. Mahdollistetaan etäosallistuminen. 0 Kommentoi
			Tehdään yhteisrakennushankkeen käynnistämisohje Mitä tulee tehdä, kun ollaan tunnistettu yhteisrakentamishanke? Sisältää päätöspolun, jossa on listattuna tarvittavat päätökset, kuten kuka kutsuu aloituskokouksen, tiedonhallinnan kyttyneet yms. 0 Kommentoi	Yhteisrakentamishankkeiden seurattakokouksen perustaminen kunnittain

SITOWISE

Kiitos!

Marika Kämppi
Johtava asiantuntija, apulaisosastopäällikkö
Kiertotalous

+358 40 198 5210
marika.kamppi@sitowise.com

